

Interdisciplinarno o hrvatskoj filozofiji i znanosti – treći put

Znanstveni skup *Hrvatska filozofija i znanost: jučer, danas, sutra 3* u okviru projekta *Hrvatska filozofija i znanost u europskom kontekstu od 12. do 20. stoljeća* (*Croatian Philosophy and Science in the European Context Between the 12th and 20th Century*) koji financira Hrvatska zaklada za znanost, Zagreb, Velika dvorana Instituta za filozofiju, 25–26. svibnja 2017. Organizacijski odbor: Erna Banić-Pajnić, Bruno Ćurko, Vanja Flegar, Mihaela Girardi-Karšulin, Željka Metesi Deronjić, Snježana Paušek-Baždar i Nenad Trinajstić.

Hrvatska filozofija i znanost: jučer, danas, sutra 3 (Zagreb: Institut za filozofiju, 2015), 32 pp. Organizacijski odbor, p. 6; program, pp. 7–11; sažeci izlaganja, pp. 13–27; adresar izlagača, pp. 29–32.

Dvodnevni znanstveni skup *Hrvatska filozofija i znanost: jučer, danas, sutra 3* održan je 25–26. svibnja 2017. u Velikoj dvorani Instituta za filozofiju, a organiziran je u okviru projekta *Hrvatska filozofija i znanost u europskom kontekstu između 12. i 20. stoljeća* koji financira Hrvatska zaklada za znanost. To je bio treći skup te vrste, treću godinu za redom: prvi je znanstveni skup održan 28–29. svibnja 2015, a drugi 19–20. svibnja 2016.

Iz povijesti kemije, etike i književnosti

U prijepodnevnim satima prvoga dana, uz predsjedanje Mihaele Girardi-Karšulin i Snježane Paušek-Baždar, održano je pet izlaganja. Prvi je nastupio akademik Nenad Trinajstić (Zagreb) s izlaganjem »Moje doktorandice i doktorandi iz matematičke kemije«, u kojem je opisao glavne rezultate svoga mentorskoga rada od prvoga doktoranda Ivana Gutmana (1973) do posljednjega Bone Lučića (1997), njih ukupno dvanaest u nizu. S nekima od doktoranada nastavio je suradnju i nakon doktorata o čem svjedoči i broj zajedničkih publikacija: sa Sonjom Nikolić 147, s Ivanom Gutmanom 66, a s Bonom Lučićem 54. Trinajstić je istaknuo i tri najcitiranija članka koja su proizašla iz suradnje s ovim znanstvenicima.

U izlaganju »Markovićeva rukopisna *Etika*« dr. sc. Bojan Marotti (Zagreb) prvo je detaljno opisao litografirani primjerak početnoga dijela *Etike* Franje pl. Markovića, prvoga profesora filozofije na Sveučilištu Franje Josipa I. u Zagrebu

(1874). Taj je rukopis pohranjen u Arhivu Odsjeka za povijest hrvatske književnosti Zavoda za povijest hrvatske književnosti, kazališta i glazbe Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, pisan je različitim rukama na 150 stranica te sadržava *Uvod u etiku* i dio *Sustava etike*. Marotti je pritom iznio pretpostavku da je primjerak vjerojatno nastao prijepisom iz autografa, ali je naknadno u nj unesen veliki broj ispravaka (najvjerojatnije Markovićevom rukom).

Marotti je potom govorio i o načelima prema kojima je u izdanju Matice hrvatske priredio kritičko izdanje Markovićeve *Etike*. Razmatrajući ustroj i sadržaj Markovićeve *Etike*, izlagač je upozorio na to da uobičajeno shvaćanje Markovića isključivo kao estetičara ne stoji, kao ni svrstavanje Markovića među herbartovce.

Prof. dr. sc. Snježana Paušek-Badždar (Zagreb) svoje je izlaganje nasloвила »Emilij Laszowski o alkemiji«. Premda je Laszowski (Brlog na Kupi, 1868. – Zagreb, 1949) nezaobilazno ime hrvatske kulturne i znanstvene baštine, skoro je nepoznat njegov interes za alkemiju, prvo je uočila izlagačica. O tom interesu Laszowskoga svjedoče dva njegova spisa. Prvi se bavi alkemijskim radom njegova djeda Filipa Aleksandra Šufflaya (1794–1882), objavljen je 1922. pod naslovom »Uspomene na nepoznatog hrvatskog alkemista«, a opisuje djedovu knjižnicu i laboratorij u obiteljskoj kući u Brlogu te pokuse kojima je djed navodno pronašao *quasi aurum*. Drugi spis, sačuvan u obiteljskom arhivu, govori o avanturi u kojoj su Emilij i bratić mu Bela pokušali, po djedovu receptu, pripremiti tzv. 'grčku vatru'. Pokušaj nije bio uspješan i završio je bolno.

Autorski dvojac dr. sc. Dubravka Ivšić Majjić i dr. sc. Trpimir Ivšić (Zagreb) u svom je izlaganju »Kemijski nazivi u latinsko-hrvatskim rječnicima 16. – 19. st.« obradio kemijske nazive u tiskanim rječnicima Fausta Vrančića, Ivana Belostenca, Andrije Jambrešića i Joakima Stullija te u rukopisnom rječniku *Lexicon Latino-illyricum* Pavla Vitezovića. Iako se radi o opće-jezičnim, a ne stručnim rječnicima, u njima se nalaze riječi koje se mogu smatrati kemijskim nazivima, kao i riječi koje autori rječnika označuju kao kemijske termine. Usporedbom obrade i prijevoda istih latinskih riječi može se pratiti razvoj općeg znanja iz kemije u vremenskom razdoblju od tri stoljeća. Izlagači su također naglasili da se usporedbom rječnika autora kajkavaca (Belostenec, Jambrešić) s čakavcima i štokavcima (Vrančić, Stulli) dobiva uvid u eventualne razlike u kemijskim spoznajama u različitim dijelovima Hrvatske.

Doc. dr. sc. Draženko Tomić (Zagreb) imao je izlaganje »Vrijednosno i estetičko u djelu Mirka Jurkića (1886. – 1965). Povodom 130. obljetnice rođenja i 50. obljetnice smrti«. Nakon što je izložio najvažnije biografske podatke Mirka Jurkića (Livno, 1886. – Zagreb, 1956), izlagač je Jurkića odredio kao realistički orijentiranog pripovjedača, pjesnika, pedagoga i prevoditelja, posebno poznata

po dvjema zbirkama novela *Iz Završja* (1917) i *Dubrovačka legenda* (1928). U problemskom dijelu izlaganja Tomić je naglasio da seoski život u planinskom Završju (zapadna Bosna) formira vrijednosne prioritete kao što su štedljivost, marljivost koji se opet, kao zaseban entitet, nameću pojedincu kroz tradicijske, religiozne i kulturne elemente. Pritom je Jurkićevo djelo ocijenio s triju vidika: 1. otkrivanje i hijerarhijsko uspostavljanje vrijednosti u danom ambijentu; 2. sagledavanje odnosa pojedinca prema tako ustrojenim vrijednostima, 3. suodnos književnoestetskog simboličkog govora i vrijednosnog elementa.

Predstavljanje dviju knjiga

O knjizi *Život u znanosti: Uspomene iz nepovrata* (Zagreb, HAZU, 2016) akademika Nenada Trinajstića govorili su urednica knjige Snježana Paušek-Badždar i njezin autor. Snježana Paušek-Badždar istakla je kako je knjiga akademika Trinajstića prva autobiografija jednog kemičara, člana Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti. Autorova je želja bila prikazati jedno vrijeme koje je otišlo u nepovrat, koristeći se autobiografskim zapisima o ljudima i događajima, s težištem na zapisima o svojim učiteljima. U prvim poglavljima knjige autor opisuje svoje korijene, djetinjstvo i školovanje, a potom svoju profesionalnu karijeru: od usavršavanja u inozemstvu na tada novom znanstvenom području kvantne kemije preko doktorata već u 31. godini do tinskoga rada s inozemnim kolegama, kojim je došao do izuzetnih postignuća osobito na području matematičke kemije i kemijske teorije grafova.

Zahvalivši se urednici na prikazu knjige, akademik Trinajstić istaknuo je kako su njegovi autobiografski zapisi o ljudima i događajima zadnjih šezdesetak godina osobni prikaz jednoga prošloga vremena. Novo tisućljeće, naglasio je akademik, donosi nove ljude i nove događaje, a njegova generacija iz 1930-ih polagano putuje tamo otkuda se još nitko nije vratio. Iako je u visokim godinama i narušena zdravlja, akademik Trinajstić zaključio je da će nastaviti raditi i pisati znanstvene i stručne radove dok god bude mogao.

Knjigu *Hrvatski alkemičari tijekom stoljeća* (Zagreb: HAZU i Školska knjiga, 2017) Snježane Paušek-Badždar predstavili su urednik Nenad Trinajstić i recenzentica Erna Banić-Pajnić, a potom se nazočnima obratila i autorica knjige.

Urednik, akademik Trinajstić, vizualno je prikazao važnost i značenje univerzalnog alkemijskog simbola *ouroborusa* (repoždera), posebno u obilježavanju i značenju nule u tekstovima o povijesti brojeva i razvitku civilizacija, a opsežniji govor o knjizi prepustio je recenzentici. Nedovoljna istraženost povijesti alkemije nastoji nadomjestiti ova knjiga, koja je djelomično nastala kao rezultat rada na projektu »Hrvatska filozofija i znanost u europskom kontekstu

između 12. i 20. stoljeća«, istaknula je prvo Erna Banić-Pajnić. Prema njezinoj procjeni, sudovi o alkemiji mogu se grupirati u dvije skupine: oni koji govore o duhovnom aspektu alkemije i oni koji govore o materijalnom aspektu (većina suvremenih znanstvenika). Znanstvenici kojima alkemija predstavlja nesuvislu mješavinu ‘srednjovjekovnih gluposti’, ako dopuštaju govor o alkemiji, onda govore o alkemiji kao proto-kemiji. Predstavnici pak ezoterijskog tumačenja alkemije govore o kemijskim elementima, raznim supstancijama kojima se barata u alkemijskom procesu (živa, sumpor, sol itd.) kao o simbolima duhovnih procesa. Oni se pritom pozivaju na dugotrajnu tradiciju, tj. na filozofijske pretpostavke alkemije.

E. Banić-Pajnić upravo je zbog tih filozofijskih pretpostavki bila angažirana kao recenzent knjige te je dodala kako se filozofija nije puno bavila alkemijom premda su alkemičari sebe nazivali filozofima, a alkemija je važila za *ars philosophorum*. Filozofske pretpostavke alkemije vezane su uz određene segmente povijesti filozofije: uz novoplatonizam te uz hermetizam i gnosticizam, a o tome autorica Paušek-Badždar govori u uvodnom dijelu knjige. Teze novoplatoničara koje su mogle poslužiti alkemičarima u izvođenju njihova *opus magnum*: sve je povezano sa svime, u kozmosu vlada simpatija, jednim je dijelovima kozmosa moguće djelovati na druge, postoji korespondencija između makrokozmosa i mikrokozmosa, neba i zemlje. Duhovno i božansko prisutno je u materijalnom, a sve se sažima u čovjeku kao u mikrokozmosu. U okviru takva stava i astrologija ima određenu ulogu. Npr. u antičko su doba planeti bili povezani s određenim metalima. Banić-Pajnić nastavlja da se alkemija kao umijeće pretvorbe povezuje s Hermesom Trismegistom, legendarnim autorom *Hermetičkih spisa*. Njemu se pripisuje autorstvo u srednjem vijeku poznatog teksta *Tabula smaragdina*, koji se drži »Biblijom alkemičara« i u kojem su navodno sažeti temeljni principi alkemije. (Spis nastaje između 6. i 8. st., preveden je s arapskog, a u njemu se prije svega govori o spomenutoj korespondenciji.) Treba također istaknuti značenje Aristotelove filozofije i njegov pojam *prima materia* kao temelj alkemijske pretvorbe metala. Samu bi alkemiju možda najbolje bilo odrediti kao transformaciju neplemenitog u plemenito, nesavršenog u savršeno, jer se time izbjegava sukob gore spomenutih stavova, pa se time naznačuje da se misli i duhovni i materijalni aspekt. Cilj je pak alkemijskog procesa ostvarenje »kamen mudraca«, što se s jedne strane odnosi na savršen metal – zlato – koje je savršenstvo u mineralnom carstvu. Ostvarenje toga cilja bio je motiv mnogih alkemičara, a zahvaljujući tome ljudi su došli do mnogih dragocjenih spoznaja o svojstvima metala koje su doprinijele razvoju kemije. Manje zainteresiranih bilo je za ostvarenje kamena mudraca u duhovnom smislu, a radi se o ostvarenju viših ljudskih ciljeva, o postizanju harmonije s prirodom i svemirom te

na kraju sa svojim višim ja. Alkemija je u 20. st. ponovno dobila na značenju zahvaljujući švicarskom psihologu Carlu Gustavu Jungu koji je alkemijske postupke pokušao protumačiti kao projekciju psihologijskih procesa.

E. Banić-Pajnić na kraju svoga govora ističe da je pohvalno što autorica knjige Snježana Paušek-Baždar analizira, osim nekih ranije objavljenih, ali slabo poznatih tekstova hrvatskih alkemičara, i neke još neobjavljene rukopise i rijetka djela hrvatskih alkemičara. Time je dala jedan povijesni pregled alkemije u Hrvatskoj i/ili u Hrvata od 14. st. do najnovijeg doba. Vrijedno je i to što je valorizirala djela hrvatskih alkemičara u europskom obzoru, pri čemu je pokazala da njihova dostignuća ne zaostaju za dostignućima njihovih europskih suvremenika. Kao primjer može se navesti zbornik alkemijskih tekstova Petra Bona, što ga je Aldo Manuzio objavio u Veneciji u 15. st., a bio je preveden na gotovo sve europske jezike.

Autorica knjige Snježana Paušek-Baždar istaknula je da dosada nije postojalo djelo takva sadržaja u hrvatskoj literaturi, napominjući da je vrlo teško analizirati tekstove iz drevnih stoljeća, jer se takvi spisi rijetko pronalaze i rijetko proučavaju. Vrijednost svoga istraživačkog doprinosa autorica vidi u tome što je nabavila, analizirala, protumačila i valorizirala tekstove hrvatskih autora koji su djelovali u rasponu od 14. do 18. st. tj. od Petra Bona do Ivana Leopolda Payera. Također je interpretiran rukopis *De transmutatione* Julija Camilla Delminia (Duvnjanina) koji je djelovao u Italiji.

Iz povijesti arheologije, filozofije i povijesti

Dr. sc. Marija Buzov (Zagreb) svoje je izlaganje nasloвила »Počeci znanstvenoistraživačkog rada na području arheologije u Hrvatskoj«. Ona je prvo upozorila da se u Dalmaciji interes za antiku i spomenike javlja gotovo istodobno kad i u drugim europskim zemljama, a može se pratiti od cara Konstantina Porfirogeneta (10 st.), koji opisuje spomenke duž istočne obale Jadrana, uključujući Dioklecijanovu palaču, preko Tome Arhiđakona pa sve do Danielea Farlatija. U sjevernoj Hrvatskoj tijekom 17. i 18. st. djeluju Pavao Ritter Vitezović, koji je napisao niz rasprava iz hrvatske povijesti u kojima se služio i arheološkim materijalom, Baltazar Adam Krčelić, Andrija Blašković, Luigi Ferdinando grof Marsigli, Lodovico Antonio Muratori, a u kasnijim stoljećima Ivan Kukuljević Sakcinski i Ivan Krstitelj Tkalčić. Međutim tek osnivanjem muzeja, studija arheologije i instituta znanstvenoistraživački rad na području arheologije konačno se institucionalizira.

Ivan Bekavac Basić (Zagreb), pod naslovom »Jedna marksističko-lenjinistička, odnosno staljinistička kritika filozofske misli u staroj Jugoslaviji«,

prikazao je Nedeljковиćev članak »Reakcionarna filozofija stare Jugoslavije«, objavljen u *Zbornika Filozofskog fakulteta* Univerziteta u Beogradu (1948). Taj članak on je nazvao »kratkim pregledom filozofske misli u staroj Jugoslaviji sa stajališta filozofa koji prihvaća marksističko-lenjinističku misao u staljinističkoj interpretaciji«. U njemu je, istaknuo je Bekavac, kao predstavnike reakcionarne filozofije 'prozvao' i hrvatske filozofe: Vladimira Dvornikovića, Alberta Bazalu i Pavla Vuk-Pavlovića s Filozofskog fakulteta, Antu Bauera i Stjepana Zimmermanna s Bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, filozofa i publicista Zdenka Vernića te filozofa i filologa Vjekoslava Rotkvića iz Osijeka.

U izlaganju »Hrvatski renesansni filozofi u dvama djelima iz 21. stoljeća« doc. dr. sc. Bruno Ćurko (Split) izdvojio je dva primjera recentne recepcije hrvatskih filozofa u anglosaksonskoj znanstvenoj literaturi. *Encyclopedia of the Renaissance and the Reformation* (2004) sadrži dvije natuknice o hrvatskim filozofima: o Marku Antunu de Dominisu i Frani Petriću. Uz kratak Petrićev životopis, ističe Ćurko, ta enciklopedija kao njegova najpoznatija djela izdvaja *Della historia diece dialoghi* (1560), *Della retorica dieci dialoghi* (1562) i *Nova de universis philosophia* (1591). U zborniku *Early Modern Philosophers and the Renaissance Legacy* (2016) Frane Petrić se redovito spominje u člancima kod nabiranja važnih mislilaca renesanse.

Dr. sc. Iva Kurelac (Zagreb) održala je izlaganje pod naslovom »Historiografski rad Fausta Vrančića i nova povijesna vrela o njegovom životu: Uz 400. obljetnicu smrti«. S obzirom na to da je historiografski rad Fausta Vrančića nedovoljno istražen, Kurelac je prvo detaljno opisala cjelokupni historiografski opus Fausta Vrančića, s naglaskom na neobjavljeni rukopis *Illyrica historia* i povijesno-polemički spis *De Slowinis seu Sarmatis* (Rim, 1606). Ona je razmotrila ključne Vrančićeve ideološko-historiografske postavke iz perspektive utjecaja što ga je na Vrančića izvršio šibenski historiografski krug, osobito šibenski povjesničar Dinko Zavorović i njegovo neobjavljeno djelo *De rebus Dalmaticis*.

Iva Kurelac posebnu je pozornost posvetila dvama fondovima: *Šibenskom notarskom arhivu* u sklopu Državnoga arhiva u Zadru i fondu *Obitelj Draganić Vrančić 1552.–1971.* u Državnom arhivu u Rijeci. U Šibenskom notarskom arhivu otkriveni su spisi temeljem kojih je otkriveno gdje se u Šibeniku nalazi rodna kuća Fausta Vrančića, a u Državnom arhivu u Rijeci pohranjena je oporuka Fausta Vrančića sastavljena 12. lipnja 1615. te još nekoliko neobjavljenih povijesnih dokumenata koji su važni za bolje poznavanje Vrančićeva života i djelovanja.

Drugi dan znanstvenog skupa

Drugog dana znanstvenog skupa, 26. svibnja 2017, pod predsjedanjem Erne Banić-Pajnić i Vanje Flegar izloženo je šest tema.

Dr. sc. Željka Metesi Deronjić (Zagreb) održala je izlaganje »Profesorska djelatnost Ivane Rossi, prve doktorice filozofije u Hrvatskoj«. Nakon što je istaknula da je Ivana Rossi u razdoblju od 1910. do 1914. na Mudroslovnom fakultetu u Zagrebu studirala filozofiju i fiziku, a 3. srpnja 1916. na Mudroslovnom fakultetu u Zagrebu obranila doktorsku disertaciju *Osnovne misli filozofije Henri Bergsona*, izlagačica se usredotočila na njezin profesorski rad: prva doktorica filozofije u Hrvatskoj zaposlila se u Kraljevskoj ženskoj realnoj gimnaziji: od 21. listopada 1916. kao pomoćna učiteljica, od 4. veljače 1917. kao namjesna učiteljica, 29. rujna 1920. imenovana je pravom učiteljicom, a naslov profesor dodijeljen joj je 13. srpnja 1922. Prema Metesi Deronjić, neobjavljena arhivska građa, prije svega zapisnici sjednica i godišnji izvještaji škole, pružaju jasan uvid u rad škole, probleme tamošnjih nastavnika i opću atmosferu škole u kojoj Ivana Rossi predaje do 1946. godine.

Koautorsko izlaganje u dva dijela, koje su održali Vanja Flegar i dr. sc. Martin Kuhar (Zagreb), pod naslovom »Razvoj povijesti znanosti od početka 20. stoljeća do danas kroz kemiju i medicinu«, započelo je napomenom da se povijest znanosti često definira kao proučavanje 'razvoja' znanosti kroz vrijeme. Međutim, prema Vanji Flegar, »preciznija bi tvrdnja bila da je povijest znanosti znanstvena disciplina koja pridonosi razumijevanju i situiranju znanstvenih događaja u političkom, socioekonomskom i kulturnom kontekstu«.

Prvi dio izlaganja bavio se pojavom i širenjem povijesti medicine i povijesti kemije u inozemstvu, s posebnim naglaskom na jednoga od osnivača i pionira toga područja – Georgea Sartona (1884 – 1956), a potom o novim trendovima prisutnim u istraživanjima u području povijesti znanosti. Flegar je također ukazala na različite pristupe i metode koje se danas koriste u povijesti znanosti te na važnost povijesti znanosti kao kolegija na biomedicinskim ili prirodoslovnim fakultetima.

Drugi dio izlaganja izložio je dr. sc. Martin Kuhar, a posvećen je kratkom povijesnom pregledu razvoja povijesti medicine i kemije u Hrvatskoj, i to s posebnim naglaskom na početak institucionalizacije povijesnoznanstvenih istraživanja utemeljenjem Instituta za povijest prirodnih, matematičkih i medicinskih nauka 1960. godine i kojemu je prvi ravnatelj bio jedan od vodećih povjesničara medicine toga doba Mirko Dražen Grmek (1924–2000). Institut, naglašuje Kuhar, kontinuirano djeluje više od 55 godina te danas nosi naziv Zavod za povijest i filozofiju znanosti Hrvatske akademije znanosti i umjet-

nosti. Djelatnici Zavoda za povijest i filozofiju znanosti istražuju životni put i djela hrvatskih znanstvenika i filozofa u prošlosti koji su djelovali u stranim znanstvenim sredinama i na tlu Hrvatske te također istraživanjem razvitka hrvatske znanstvene sredine.

Prof. dr. sc. Mihaela Girardi-Karšulin (Zagreb) izložila je temu »Raguseusovo tumačenje predmeta prirodne filozofije i konsekvencije koje iz toga proizlaze za ‘znanost o nebu’«. Premda je Raguseius u *Peripateticae disputationes*, kako on sam kaže, raspravio neka od težih pitanja peripatetičke prirodne filozofije, on je, upozorila je izlagačica, proučio i jedno izričito metafizičko pitanje, jedno od centralnih mjesta Aristotelove *Metafizike* – problem analogije bića (*analogia entis*). Raguseius se suprotstavio shvaćanju da bi se ne samo biće nego uopće bilo što moglo izricati analogno, razjasnila je Girardi-Karšulin. Ona je otkrila i razlog takvu Raguseusovu pristupu: zato da bi, protivno tumačenju mnogih peripatetičara, izveo zaključak da Aristotelova knjiga *O nebu* ne pripada korpusu prirodne filozofije, tj. da Aristotelova astronomija nije prirodna filozofija.

Dr. sc. Natali Hrbud (Zagreb) naslovila je svoje izlaganje »Spominjanje Ivana Damaščanskoga u djelima Nikole Vitova Gučetića«. Ona je uočila da Nikola Vitov Gučetić (1549–1610), sukladno renesansnom ozračju, u svojim djelima navodi različite izvore, kao što su: antički, patristički, srednjovjekovni i oni Gučetiću suvremeni. Izlagačica je ustanovila da Gučetić među patrističkim izvorima spominje Ivana Damaščanskoga, i to u četiri svoja djela: *Propositiones de causis*, *Dialogo d’amore*, *Discorsi della Penitenza* i *In primum librum artis rhetoricorum Aristotelis commentaria*. Jedan od mogućih vidika zbog kojega Gučetić poseže za Ivanom Damaščanskim u svojim djelima, mišljenja je Hrbud, jest »pravovjerna crkvena tradicija«, koju ovaj crkveni naučitelj donosi u djelu *De fide orthodoxa*.

Prof. dr. sc. Erna Banić-Pajnić (Zagreb) izlagala je o temi »Značajke platonizma u Hermana Dalmatina i Frane Petrića s posebnim obzirom na recepciju *Timeja*«. Platonov *Timej*, ističe Banić-Pajnić, možda i nije najznačajniji Platonov dijalog, ali je sasvim sigurno dijalog koji je imao najbogatiju recepciju u okviru zapadnjačke filozofije. Moglo bi se reći, nastavlja Banić-Pajnić, da povijest recepcije toga dijaloga predstavlja jedan od stupova povijesti europske filozofije. Okolnosti pak i modusi recepcije razlikovali su se od epohe do epohe, a te razlike zapravo čine i okosnicu platonizma kao pravca mišljenja koji je na neki način i okosnica europske filozofije.

Prema Banić-Pajnić, u povijesti recepcije *Timeja* ističu se naročito dva razdoblja. Jedno je razdoblje prve polovice 12. st. u kojoj dolazi do intenzivnog elaboriranja *Timeja* od strane pripadnika škole u Chartresu. Drugo je razdoblje

15. i 16. st., kada zahvaljujući novim prijevodima Marsilija Ficina na latinski, osim *Timeja*, postaju poznati gotovo svi Platonovi dijalozi.

Vezano s time dvojica hrvatskih filozofa, Herman Dalmatin i Frane Petrić, mogu se smatrati tipičnim predstavnicima tih dvaju značajnih razdoblja u recepciji Platona, odnosno dijaloga *Timej*. Analizirajući značajke recepcije u te dvojice filozofa, Banić-Pajnić propitala je utemeljenost teze Raymonda Klibanskog o kontinuitetu između srednjovjekovnog, napose šartrovskog i renesansnog platonizma.

Ana Vraneša; prof. dr. sc. Bernardina Petrović; doc. dr. Petra Korać i prof. dr. sc. Mirjana Pavlica izlagale su na temu »Rječotvorni i semantički opis odnosnih pridjeva *genski*, *genetski*, *genetički* u hrvatskom genetičkom nazivlju«. Njihovo je polazište da je usustavljivanje hrvatskog genetičkog leksika izazov, ne samo zbog rješavanja složenih leksikoloških aporija i pronalazjenja novih prijevodnih istovrijednica (prije svega s obzirom na englesko i njemačko nazivlje) nego i zbog nužnoga revidiranja postojećih, katkada petrificiranih, terminoloških i terminografskih sintagmi čije sastavnice (kao što su odnosni pridjevi *genski*, *genetski*, *genetički*) pripadaju njegovu temeljnom korpusu.

Nadalje, kako ističe izlagačka četvorka, nove znanstvene spoznaje u području genetike nužno utječu na širenje, nadopunjavanje, ali i ponovno promišljanje i kritičko preispitivanje značajnih polja uvriježenih sintaktičkih struktura genetičkoga nazivlja što uključuju gore istaknute pridjeve, kao i različitih varijanata njihove leksikografske obradbe. Vraneša je pritom priopćila da je ovo izlaganje rezultat jednoga od aspekta razmatranja i analize hrvatskoga genetičkog nazivlja prilikom njegova usklađivanja s hrvatskim standardološkim i općim terminološkim modelima.

Znanstveni skup o hrvatskoj filozofiji i znanosti mogao bi se okarakterizirati dvjema glavnim značajkama: interdisciplinarnošću i povijesnošću znanstvenog istraživanja. Naime teme i izlagači pripadaju različitim znanstvenim područjima, većinom humanističkim (filozofija, povijest, filologija, arheologija), ali i prirodoslovnim (kemija, medicina), što skup sigurno čini interdisciplinarnim. Može se okarakterizirati i s pomoću povijesnog pristupa znanstvenom istraživanju. Većina autora, bez obzira na područje kojim se bave, svojim temama pristupaju iz perspektive povijesti znanosti, bilo da se radi o novijoj povijesti ili onoj koja seže do u srednji vijek. Dakako, posebna značajka skupa sadržana je i u njegovu nazivu *Hrvatska filozofija i znanost: jučer, danas, sutra 3*, gdje se naglasak stavlja upravo na hrvatsku filozofiju i znanost, i to s obzirom na njen razvoj od početaka do danas, ali ujedno ju stavlja u kontekst europskih i svjetskih znanstvenih zbivanja.